

AP 1 ARTIKEL OM ØKOLOGISK PRODUKTION AF KORN

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Driftgrensdata for økologisk kornproduktion sammenlignet med konventionel kornproduktion

Driftsgrensanalyse for økologiske salgsafgrøder 2019

Der er for 2019 samlet en tilstrækkelig mængde data for driftsgrensanalyser fra økologiske planteproducenter, der ikke samtidig er mælkeproducenter. Det er én blandt flere muligheder, der er opstået på baggrund af udarbejdelsen af mere specifikke driftsgrensopgørelser.

Opgørelserne giver baggrund for mere præcise analyser og bedre styring af landbrugsbedrifterne.

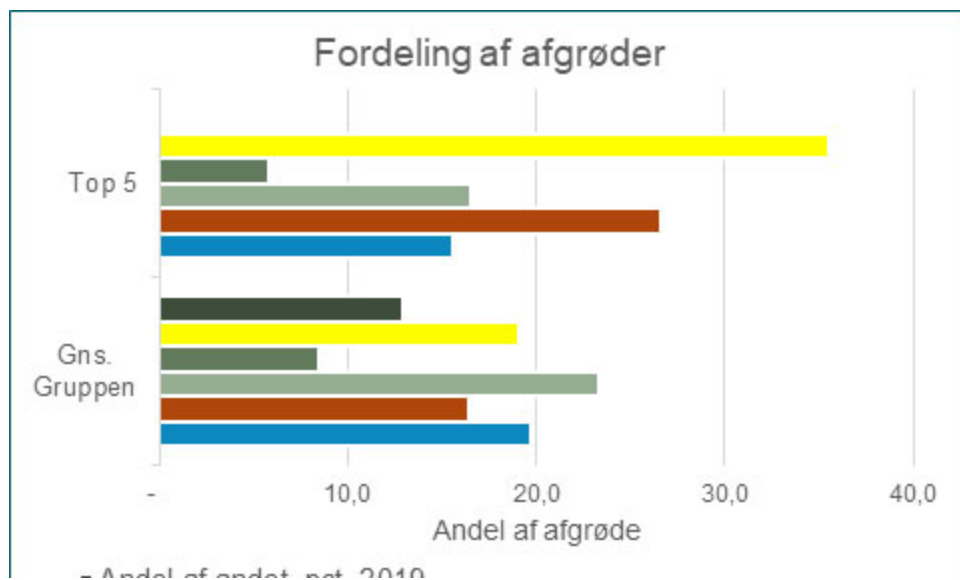
For 2019 er driftsgrensanalyserne for de økologiske salgsafgrøder på bedrifter uden malkekvæg indtil videre udarbejdet på 42 bedrifter, så analysegrundlaget er naturligvis relativt spinkelt, og resultaterne må tages med større forbehold end normalt. Derfor må der konkluderes med forsigtighed på analyserne uden efterfølgende nærmere undersøgelser.

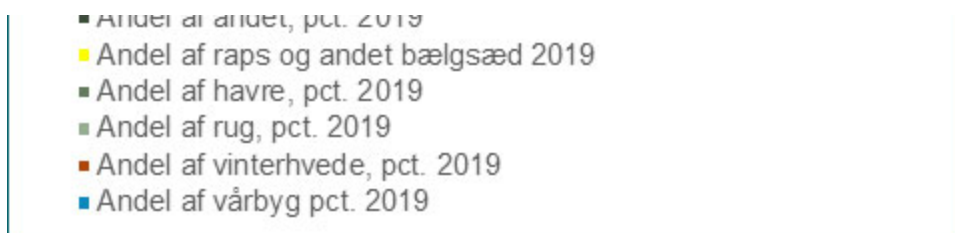
Tabel 1 viser for 2019 et sammendrag af de kvantitative såvel som kvalitative nøgletal for alle bedrifterne og top 5, der er sorteret efter "Rest til jordleje før EU-støtte". For begge kategorier er der positive gennemsnitlige resultater for driftsgrenen, men der er også en stor spredning. Tabellen viser også den store variation i afgrødesammensætningen og jordboniteten. De højere udbytter på lerjord på Top-5 bedrifterne udgør, sammen med lavere maskinomkostninger, de væsentligste årsager til det bedre resultat. Og det på trods af, at jordlejen i form af forpagtningsafgift er højere på Top-5 bedrifterne. Her er forpagtningsafgiften 4.200 kr. pr. ha (100 pct. forpagtning), og omregnet er forpagtningsafgiften 3.300 kr. pr. ha for alle bedrifterne i gennemsnit.

Tabel 1. Gennemsnitstal for alle bedrifter og top-5 bedrifterne for 2019

Tabel 1. Hovedposter 2019	Økologiske salgsafgrøder	
	Gns. Gruppen	Top 5
Ha i alt for driftsgrenen	194	206
Andel af vårbyg pct.	19,7	15,6
Andel af vinterhvede, pct.	16,5	26,6
Andel af rug, pct.	23,3	16,5
Andel af havre, pct.	8,5	5,8
Andel af raps og andet bælgssæd	19,1	35,5
Andel af andet, pct.	13,0	-
Gns. Kornudbytte, hkg pr. ha	36,8	44,2
Andel med JB 5-6 og 7-9	49,0	92,0
Andel med finsand 2 og 4	25,0	8,0
Andel med grovsand	25,0	-
Andel der kan vandes	11,0	-
Forpagtet andel af areal	58,0	100,0
Fremstillingspris kr. pr. hkg	233	185
Dækningsbidrag, kr. pr. ha	9.705	12.175
Maskinomkostninger inkl. arbejde, kr. pr. ha	5.079	3.693
Rest til jordleje før EU-støtte, kr. pr. ha	3.287	7.692
Jordleje fratrullet EU-støtte, kr. pr. ha	1.932	4.248
Resultat for driftsgrenen, kr. pr. ha	1.354	3.444
Afkastningsgrad	4,6	48,0

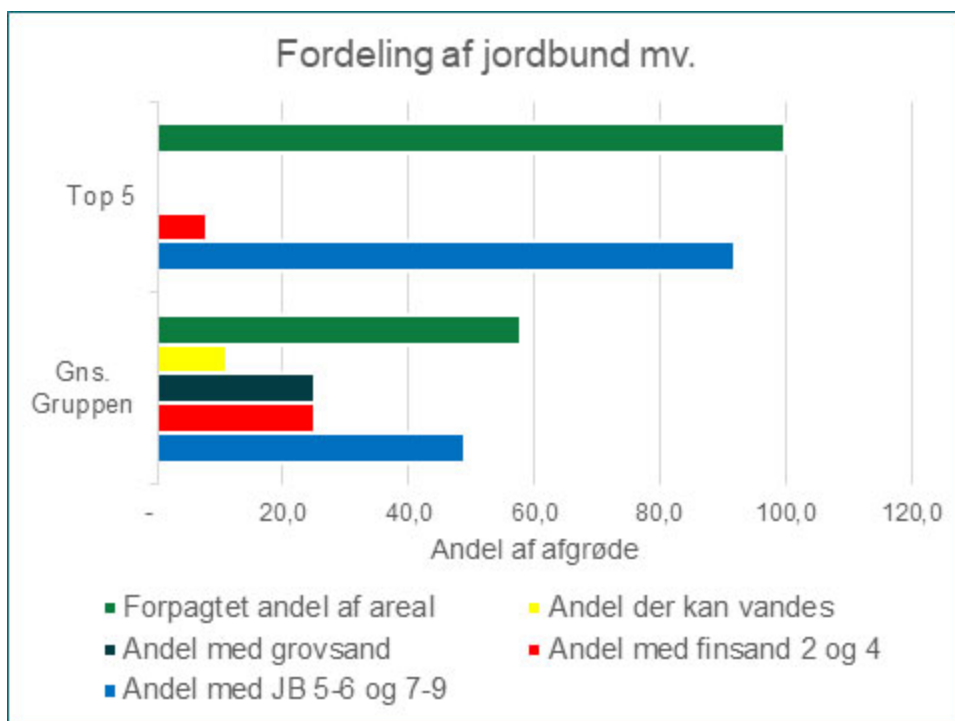
Figur 1 viser forskellen i afgrødesammensætningen mellem top-5 bedrifterne og de øvrige 37 bedrifter i analysen. Den viser, at top-5 bedrifterne har en stor overvægt af raps og andet bælgssæd samt vinterhvede. "Andet" består af andre end de specificerede kornarter og frø.

Figur 1. Afgrødefordeling for gennemsnittet og Top-5.

Figur 2 viser fordelingen af jordboniteten mellem alle bedrifterne og top-5 bedrifterne, og hvordan andelen, der kan vandes, og andelen der forpagtes, varierer. Det er tydeligt, at lerjord dominerer top-5 bedrifterne. Der vandes naturligvis ikke på disse jorde. Top-5 bedrifterne har alle forpagtet hele den dyrkede jord mod 58 pct. i gennemsnit for alle bedrifterne inkl. top 5. Det må umiddelbart vurderes som en tilfældighed, at alle bedrifterne i Top-5 kategorien forpagter hele det dyrkede areal, men tendensen for de konventionelle bedrifter er den samme, dog meget mindre udtalt.

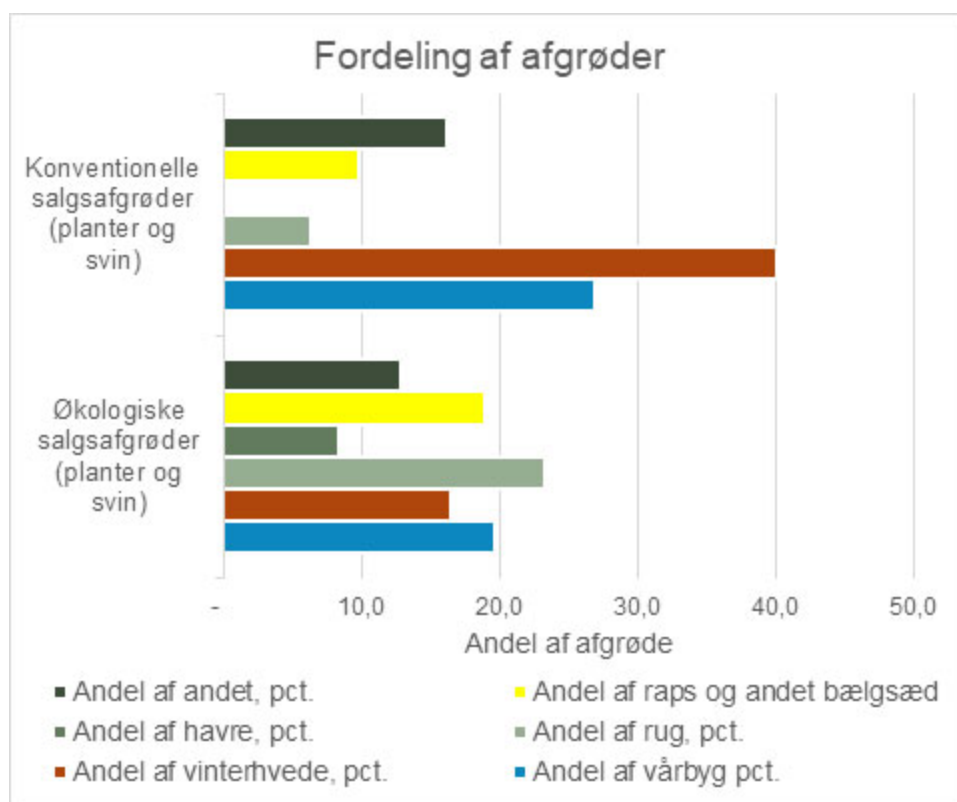
Figur 2. Fordeling af JB type, vandingsmulighed og forpagtning for gennemsnittet og Top 5.

Tabel 2 viser gennemsnitstallene for de økologiske kornavlere set i forhold til de konventionelle kornavlere med overvejende planteproduktion og svineproduktion.

	Økologiske salgsafgrøder (planter og svin)	Konventionelle salgsafgrøder (planter og svin)
Hovedposter 2019		
	Gns. Gruppen	Gns. Gruppen
Ha i alt for driftsgrenen	194	591
Andel af vårbyg pct.	19,7	26,9

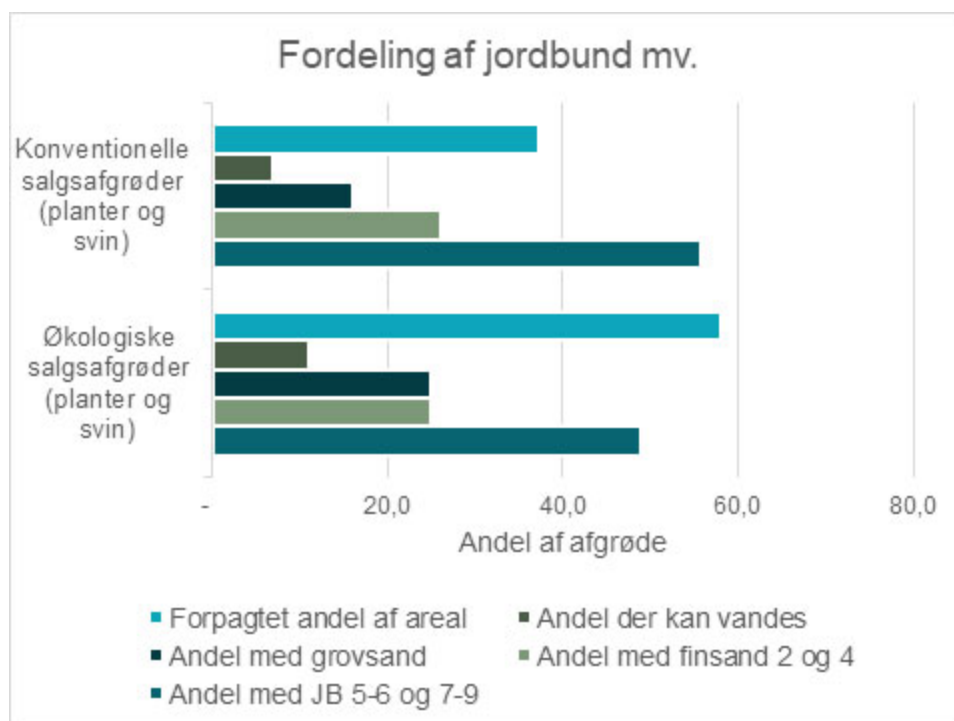
Andel af vinterhvede, pct.	16,5	40,1
Andel af rug, pct.	23,3	6,4
Andel af havre, pct.	8,5	
Andel af raps og andet bælgssæd	19,1	9,8
Andel af andet, pct.	13,0	16,3
Gns. Kornudbytte, hkg pr. ha	36,8	75,1
Andel med JB 5-6 og 7-9	49,0	55,8
Andel med finsand 2 og 4	25,0	26,2
Andel med grovsand	25,0	16,0
Andel der kan vandes	11,0	6,8
Forpagtet andel af areal	58,0	37,4
Fremstillingspris kr. pr. hkg	233,1	124,1
Dækningsbidrag, kr. pr. ha	9.705	7.190
Maskinomkostninger inkl. arbejde, kr. pr. ha	5.079	4.636
Rest til jordleje før EU-støtte, kr. pr. ha	3.287	1.230
Jordleje fratrasket EU-støtte, kr. pr. ha	1.932	1.540
Resultat for driftsgrenen, kr. pr. ha	1.354	(309)
Afkastningsgrad	4,6	1,8

Figur 3 viser afgrødefordelingen på de økologiske planeavlsbedrifter sammenlignet med den større gruppe med konventionelle planteavls- og svineavlsbedrifter med produktion af salgsafgrøder.

Figur 3. Afgrødefordelingen for økologiske og konventionelle planteavlsbedrifter.

Figur 4 viser, hvordan jordboniteten er forskellig fordelt mellem de økologiske og konventionelle planteavlere, og hvordan andelen af forpagtet jord er markant højere på de økologiske bedrifter. Andelen med vanding fremgår ligeledes af figuren.

Figur 4. Fordeling af JB type, vandingsmulighed og forpagtningsandel for økologiske og konventionelle planteavlsbedrifter.

Figur 5 viser spredningen i den beregnede fremstillingspris på økologisk korn. Fremstillingsprisen på korn udregnes som den pris, et hkg korn skal sælges til, for at driftsgrenen salgsafgrøder går i 0. Den beregnes kun for bedrifter med minimalt 70 pct. andel af det dyrkede areal med korn.

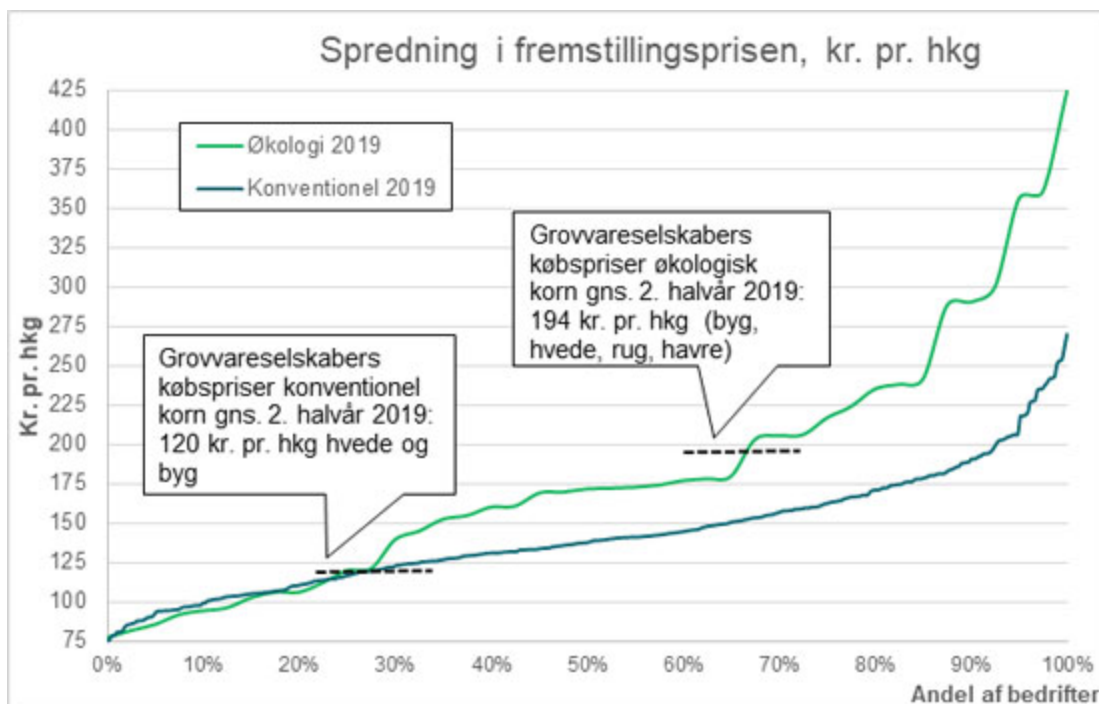
Fremstillingsprisen beregnes dermed som de samlede omkostninger i driftsgrenen salgsafgrøder (korn, frø, ærter, hestebønner og raps), reduceret med indtægterne fra salg af afgrøderne frø, ærter, hestebønner og raps, og herefter delt med det samlede kornudbytte. Derved fås de samlede omkostninger pr. hkg korn.

Fremstillingsprisen på korn er altså påvirket af resultatet af dyrkningen af raps, ærter og frøafgrøder. En god høst og/eller gode priser på raps, ærter og frø kan således reducere fremstillingsprisen på korn. Spredningen er betragtelig på grund af store udsving i såvel omkostninger som udbytter. Figuren viser også, at godt 65 pct. af bedrifterne har en fremstillingspris under den gennemsnitlige købspris hos visse grovvareselskaber i 2. halvår 2019. Det skal bemærkes, at kornpriserne gennem hele 2019 har været faldende fra det relativt høje niveau i 2018. Prisen efter høst i 2019 har derfor været lavere end det gennemsnitlige niveau for 2019. Derfor sammenlignes der til den gennemsnitlige pris for 2. halvår.

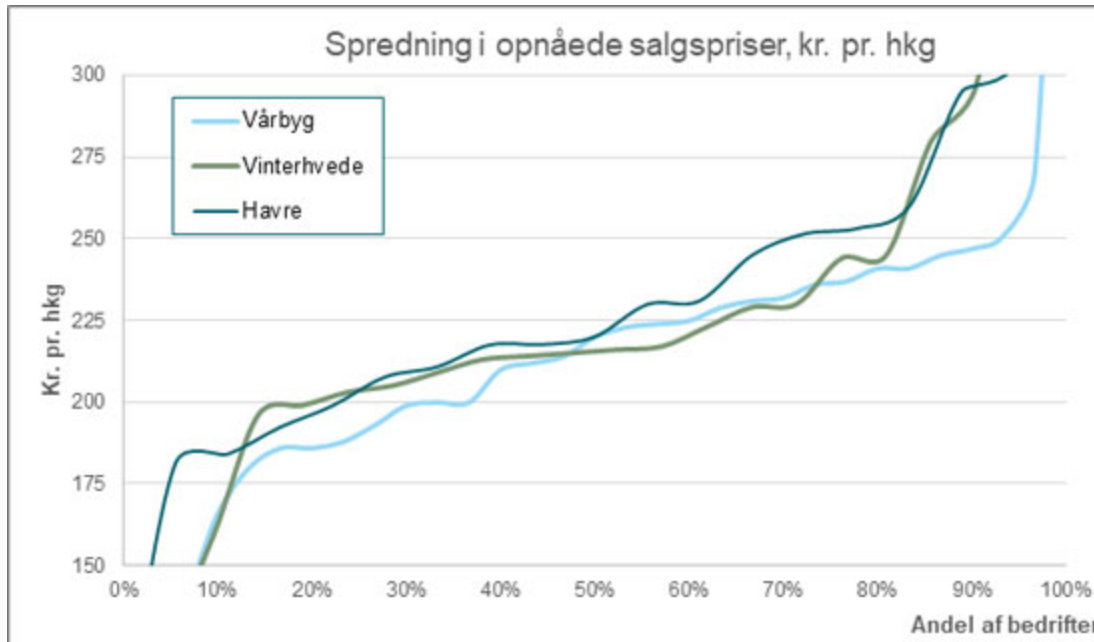
Figur 5. Spredning i fremstillingsprisen på korn. Kilde for kornpriserne: Visse grovvareselskaber 2019.

Figur 6 viser spredningen i fremstillingsprisen på økologisk korn sammenlignet med spredningen i fremstillingsprisen på konventionelle planteavlsbedrifter (planteavl- og svineavlsbedrifter).

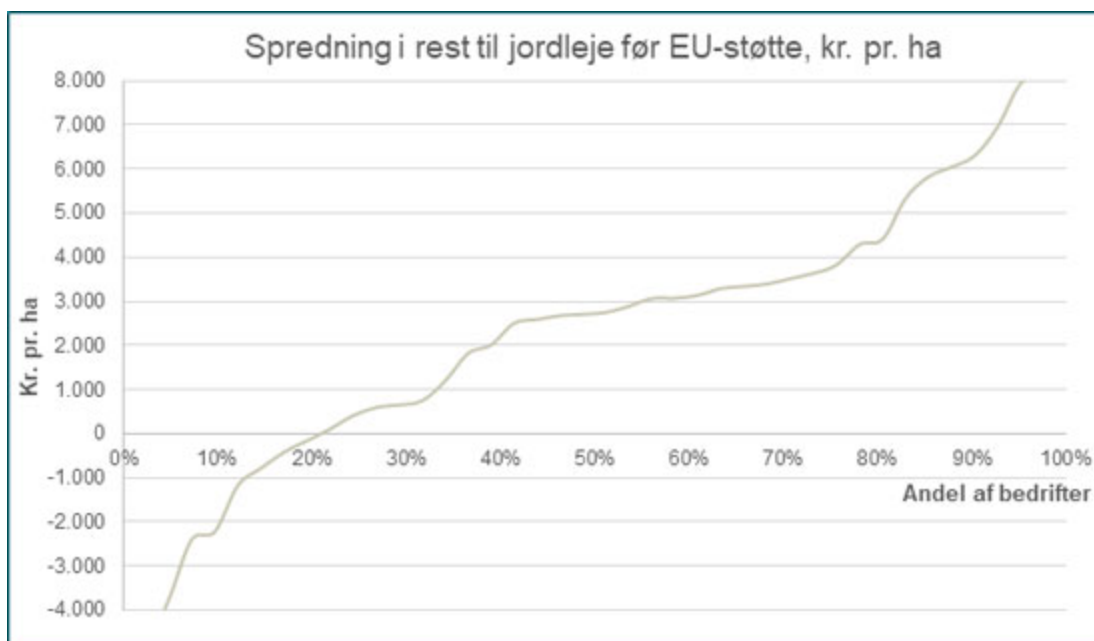

Figur 6. Spredning i fremstillingsprisen på korn på økologiske og konventionelle bedrifter. Kilde for kornpriserne: Visse grovvareselskabers ab-priser for 2. halvår 2019.

Figur 7 viser ud fra driftsgrensanalyserne spredningen i de opnåede salgspriser på de mest fremtrædende produkter. De gennemsnitlige salgspriser var for vårbyg 218 kr. pr. hkg, for vinterhvede 229 kr. pr. hkg, og for havre 233 kr. pr. hkg. Observationerne er relativt få, og tallene må tages med forbehold.

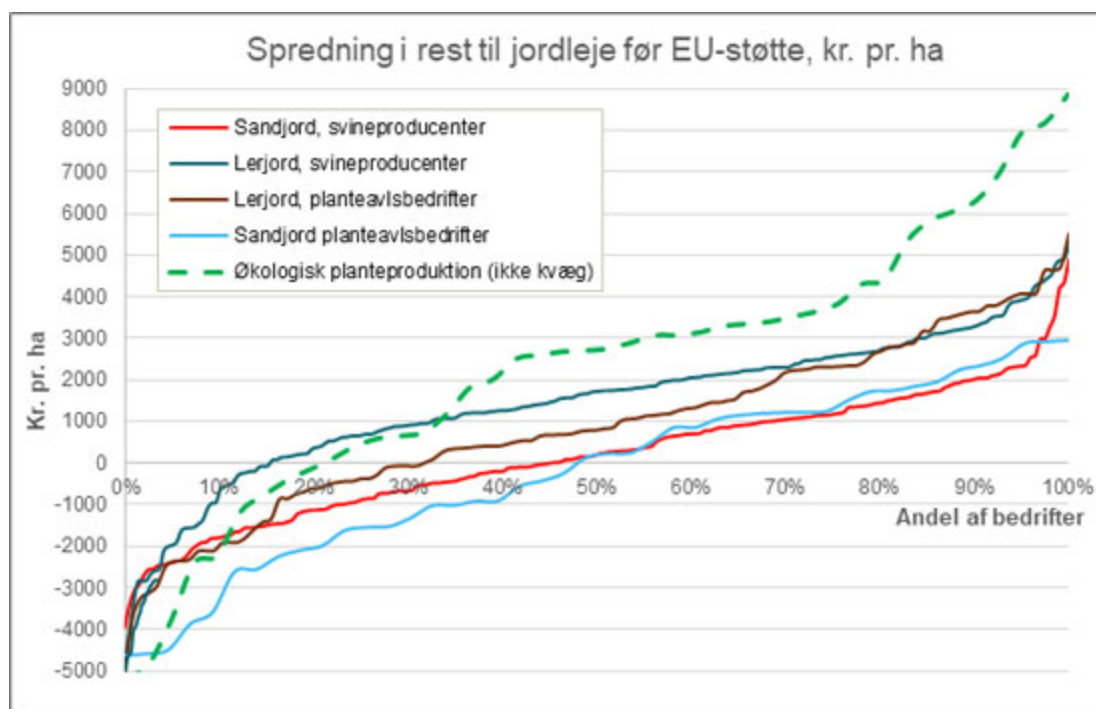

Figur 8 viser, at også spredningen i "rest til jordleje før EU-støtte" er ganske stor. Af bedrifterne har omkring 20 pct. ingen rest til betaling af jordlejen. Den store spredning skyldes ud over de nævnte årsager under fremstillingsprisen også en stor variation i bedriftenes størrelse, og at de opnåede salgspriser for afgrøderne har svinget meget fra bedrift til bedrift i et volatilt marked med faldende priser hen over året.

Figur 8. Spredningen i "rest til jordleje før EU-støtte".

Figur 9 viser spredningen i "rest til jordleje før EU-tilskud" sammenlignet med spredningen i "rest til jordleje før EU-tilskud" på konventionelle planteavlsbedrifter opdelt på jordbonitet.

Tabel 3 viser fraktilanalysen for driftsgrenen for økologiske planteavlere. Også denne tabel viser en stor spredning inden for de forskellige poster, både udbytte, bruttoudbytte og omkostninger. Som nævnt er grundlaget for analysen relativt spinkelt, og det er målsætningen, at flere bedrifter skal levere solide driftsgrensanalyser for disse mindre driftsgrene, så analysegrundlaget forbedres og gøres mere anvendeligt til styringen af bedrifterne.

Tabel 3. Fraktilanalyse for driftsgrenen for økologiske planteavlere

Fraktiil	Stærk konkurrenceevne				Stort forbedringspotentiale	
	10%	33%	44%	56%	67%	90%
Udbytte pr. ha vårbyg, hkg	61,3	50,1	45,7	42,0	40,2	31,0
Udbytte pr. ha vinterhvede, hkg	64,4	55,1	47,9	41,2	35,0	24,8
Udbytte pr. ha vinterbyg, hkg	48,5	43,7	41,2	38,5	35,4	29,3
Udbytte pr. ha rug, hkg	65,1	50,8	45,7	41,0	39,4	30,1
Udbytte pr. ha havre, hkg	53,2	47,2	45,5	44,8	42,9	35,0
Fremstillingspris kr/hkg korn	152,9	203,1	221,6	237,9	255,2	389,5
Bruttoudbytte i alt	14.376	11.539	10.799	10.221	9.723	8.321
Stykomkostninger i alt	1.150	1.478	1.568	1.681	1.768	2.263
Dækningsbidrag	12.581	10.040	9.070	8.573	8.108	7.073
Maskinomk. inkl. arbejde pr. ha	3.329	4.702	4.837	5.041	5.750	8.773
Øvrige omkostninger ha	700	984	1.159	1.292	1.484	3.219
Rest til jordleje før EU-støtte pr. ha	6.448	3.203	2.777	2.462	725	-2.250
Jordleje fratrukket EU-støtte pr. ha	189	805	943	1.651	2.176	3.140
Resultat, driftsgren pr. ha	3.136	1.825	1.096	181	-196	-2.622